

Aleg. 194.

Sprawozdanie

Komisji szkolnej o petycyi gminy miasta Bochni o odpisanie kwoty 25.498 zł. 8 ct. i uwolnienie od płacenia nadal kwoty 2124 zł. 84 ct. rocznie do funduszu szkolnego okręgowego.

Wysoki Sejmie!

Orzeczeniem Rady szkolnej krajowej z dnia 29. Maja 1875, L. 4025 — wydano postanowienie organizacyjne co do szkół ludowych w mieście Bochni. Według orzeczenia tego, miały istnieć w Bochni: a) ośmio-klasowa szkoła wydziałowa męzka, b) etatowa szkoła żeńska o 5 nauczycielach, c) etatowa szkoła pospolita o 4 nauczycielach. Na koszt utrzymania tych szkół miała opłacać gmina miasta Bochni przedewszystkiem 1) 89 proc. wydatków, objętych paragrafem 24 ustawy o zakładaniu i utrzymaniu szkół ludowych — 2) kwotę 7535 zł. na opłacanie nauczycieli w myśl art. 19 tejże ustawy. Pozostałą jeszcze do opłacenia kwotę 2124 zł. 84 ct. miał opłacać fundusz szkolny okręgowy, wszakże tylko zaliczkowo, do wydania orzeczenia w myśl ostatniej alinei art. 20 wymienionej ustawy szkolnej. W myśl postanowień artykułu tego, udała się Rada szkolna krajowa do Wydziału krajowego o udzielenie jej opinii, czy środki finansowe gminy miasta Bochni wystarczają na to, aby z własnych funduszków pokrywała wszystkie wydatki na opłacanie nauczycieli. Wydział krajowy odezwą z dnia 3. Września 1875. do L. 20.510 wydał opinię, iż fundusze gminy na to wystarczają, skutkiem czego Rada szkolna krajowa dnia 12. Września 1875. do L. 9588 orzekła, iż cały wydatek na opłacanie nauczycieli gmina miasta Bochni ma opędzać. Przeciw temu orzeczeniu gmina wносиła liczne przedstawienia i rekursa, fundusz okręgowy zaś pokrywał przez cały ten czas zaliczkowo wymienioną wyżej kwotę 2124 zł. 84 ct. rocznie i zapisał ją na ciężar gminy miasta Bochni. Dług ten urósł w ten sposób do r. 1836. do poważnej sumy 25.498 zł. 8 ct. — aż wreszcie po przeprowadzeniu likwidacji funduszków szkolnych okręgowych i po rozpoczęciu energiczniejszego ściągania wszelkich należności, wstawiono w budżet szkolny zamiast dotychczasowych 7.535 zł. całą sumę 10.760 zł. jako należność roczną od gminy miasta Bochni, a zarazem nakazano za pomocą egzekucji politycznej ściągnąć od gminy całą zaległość w kwocie 25.498 zł. 8 ct. Jest to dla gminy tem dotkliwsze, że całe jej dochody wynoszą 42.700 zł., że zatem jednorazowe zapłacenie tak znacznej sumy naraziłoby gminę na największe finansowe kłopoty.

Skutkiem tego petycyonuje gmina: 1. o odpisanie całej owej zaległości; 2. o orzeczenie, iż w mowie będącą kwotę 2.124 zł. 84 ct. na resztę kosztów utrzymania nauczycieli w szkołach bocheńskich opłacać ma nie gmina, lecz fundusz szkolny krajowy. Na poparcie tej swojej prośby, przytacza gmina okoliczność, że: 1. zniewoloną została wybudować gmach dla szkoły wydziałowej kosztem 24.000 zł., a nie ma z tego żadnego użytku, ponieważ szkoła ta w dzisiejszym swym ustroju nie przynosi oczekiwanych korzyści, a frekwencya jej jest tak małą, iż w średniej cyfrze ostatnich trzech lat uczęszczało do klasy VI. 13 uczniów, do klasy VII. 8, a do VIII. 6 uczniów; 2. że pragnąc uzyskać rozszerzenie niższego gimnazjum bocheńskiego na całkowite gimnazjum ośmioklasowe, zobowiązała się na żądanie Ministerstwa wystawić nowy budynek gimnazyalny, do czego następnie bardzo surowemi reskryptami znaglona była, że istotnie budynek ten kosztem 80.000 zł. wystawiła, a mimo to dotychczas nie uzyskała rozszerzenia gimnazjum, Ministerstwo bowiem ze względu na finanse państwowe na to nie zezwoliło, pozostawiając tylko gminie możność ponownego w tym roku poruszenia sprawy; 3. że obecnie gmina znaglona jest przez rząd do wystawienia koszar dla trzech szwadronów kawaleryi, dla sztabu dywizyi i krytej ujeżdżalni, co petycyja na 150.000 zł. ocenia; 4. że gmina zupełnie nie była przygotowaną na płacenie owych 2.124 zł. corocznie, a tem mniej na zapłacenie 25-tysięcznej zaległości, nie wie bowiem, na jakiej podstawie ten nakaz się opiera.

Co do tego ostatniego twierdzenia jednak trudno przyznać mu słuszność — pierwsze orzeczenie organizacyjne z dnia 29. Maja 1875. wyraźnie orzekło, iż opłacanie kwoty 2.124 zł. z funduszu szkolnego okręgowego jest tylko zaliczkowe — skoro dalej wydane 12. Września 1875. roku dodatkowe orzeczenie organizacyjne postanowiło, że gmina cały wydatek na szkoły ma ponosić; skoro wreszcie gmina przeciw tym orzeczeniom wniosła rekursa i z niemi się utrzymała, toż oczywiście nakazem płacenia powyższej kwoty i zwrotu zaległości niespodziewanie zaskoczona nie była, ani też nie może twierdzić, iż nie zna podstawy tego nakazu, skoro przecież w obu orzeczeniach wyraźnie jako podstawa taka wymieniony był art 19. ustawy szkolnej z r. 1873.

Mimo to jednak nie można zaprzeczyć, iż położenie gminy w skutek tych nakazów jest bardzo przykre i na uwzględnienie i ulgę zasługiwać może. Skoro bowiem wydano 104.000 zł. na wystawienie dwóch budynków szkolnych, a z tych jeden dla braku frekwencyi przynosi tylko bardzo mały pożytek, drugi zaś stoi nieużytecznie, Rząd bowiem ociąga się z dotrzymaniem przyrzeczenia, które uczynił pod warunkiem wystawienia nowego budynku, toż oczywiście i na finansowe stosunki gminy tak znaczny wydatek musiał szkodliwie oddziaływać, i z drugiej strony bezużyteczność tego, na żądanie władz uskutecznionego wydatku, tem bardziej go dotkliwym czyni. Zażądanie zaś spłacenia od razu całej zaległości przeszło 25-tysięcznej, która to suma uczyni znacznie więcej niż połowę całego dochodu gminy, zmusza gminę albo do zaciągnięcia nowego długu, albo też do zaniechania niezbędnych wydatków bieżącej administracyi.

Komisja szkolna jednak nie może wnosić ani zmiany prawomocnych a przez kompetentne władze wydanych orzeczeń organizacyjnych, ani też odpisania zaległości, która z niewykonania tych orzeczeń narosła. Może tylko domagać się, aby przy ściągnięciu tej zaległości poczyniono gminie wszelkie możliwe a względem na finansowe stosunki gminy nakazane ulgi — może powtórę dążyć do tego, ażeby wobec faktu, iż od r. 1875, więc przez lat blisko 12 stosunki finansowe gminy w skutek wymienionych wyżej znacznych wydatków na budowę szkolne ulepsz mogły zmienić, poczyniono ponowne dochodzenia na podstawie art. 19. ustawy szkolnej. Jeżeli bowiem artykuł ten orzeka, iż według stanu majątkowego gminy ma być wydanem orzeczenie, czy gmina na utrzymanie swoich nauczycieli ma pobierać zasiłek z funduszu szkolnego okręgowego a względnie krajowego, czyli też ma wyłącznie z własnych

środków wydatek ten pokrywać — toż oczywiście orzeczenie takie nie może być wiekuistem, ale przy zmienionych stosunkach zmianie uleść może.

Z tych zatem powodów Komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę gminy miasta Bochni odstępuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej z wezwaniem, aby w porozumieniu z Wydziałem krajowym:

1) w ściągnięciu należytości gminy tej do funduszu szkolnego okręgowego bocheńskiego w kwocie 25.498 zł. 8 ct. poczyniła gminie wszelkie możliwe ulgi i uwzględnienia, a na razie powstrzymała polityczną egzekucyę,

2) w myśl art. 19. ustawy z 2. Maja 1873. r. o zakładaniu i utrzymywaniu szkół ludowych wykonała ponowne dochodzenia, czyli w obecnym stanie majątkowym gminy miasta Bochni środki jej zezwalają na całkowite pokrywanie z własnych fundusów wydatku na utrzymanie nauczycieli i według wyniku tych dochodzeń ponowne wydała orzeczenie.

We Lwowie, dnia 15. Stycznia 1887.

Przewodniczący:

Dr. Majer w. r.

Sprawozdawca:

Romanowicz w. r.

